

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
професору Олені ДОВГАЛЬ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента,

кандидата економічних наук, доцента

ГРИГОРОВОЇ-БЕРЕНДИ Лариси Іванівни

на дисертацію ІЗМАЙЛОВА Олександра Ільдаровича

на тему «Розвиток торговельно-економічних відносин України та Республіки

Польща в умовах євроінтеграції України»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

з галузі знань 29 Міжнародні відносини

за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини

1. Актуальність тематики дослідження.

Актуальність дисертаційної роботи Ізмайлова О. І. зумовлена посиленням ролі двосторонніх торговельно-економічних відносин у забезпеченні економічної стійкості України, її структурної модернізації та інтеграції до спільного європейського ринку. В умовах трансформації світового господарства, фрагментації глобальних ланцюгів створення вартості, переорієнтації логістичних маршрутів, зміни режимів доступу до ринків Європейського Союзу та зростання значення регіональних економічних партнерств особливого значення набуває наукове обґрунтування механізмів поглиблення економічної взаємодії України з державами ЄС.

Республіка Польща посідає особливе місце у системі зовнішньоекономічних зв'язків України, оскільки виступає не лише одним із провідних торговельних партнерів, а й важливим логістичним, інституційним та інтеграційним посередником між Україною і внутрішнім ринком Європейського Союзу. Після початку повномасштабної війни роль Польщі у забезпеченні українського експорту, імпорту критично важливих товарів, функціонуванні транскордонної інфраструктури та підтримці євроінтеграційного курсу України істотно зростає. Водночас українсько-польські торговельно-економічні відносини характеризуються наявністю структурних диспропорцій, інституційних бар'єрів, логістичних обмежень, конкуренції в окремих секторах, зокрема агропромисловому, а також залежністю від політичних і безпекових чинників.

Саме тому дослідження, спрямоване на поглиблення теоретико-методичних засад аналізу розвитку торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України, є своєчасним і практично

значущим. Робота відповідає актуальним потребам наукового осмислення сучасної трансформації міжнародних економічних відносин, оскільки поєднує аналіз інтеграційних процесів, структурної асиметрії двосторонньої торгівлі, гео економічних ризиків, логістичних обмежень та перспектив формування більш стійкої моделі українсько-польської економічної взаємодії.

Тематика дисертаційного дослідження узгоджується з науково-дослідною роботою кафедри міжнародних економічних відносин та логістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за темами «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів» (номер державної реєстрації 0120U100907) та «Міжнародні економічні відносини в контексті глобальної цифровізації» (номер державної реєстрації 0123U101982). Отримані результати інтегровані у виконання зазначених наукових тем і мають зв'язок з проблематикою сучасного розвитку міжнародних економічних відносин України в європейському просторі.

2. Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни.

Дисертаційна робота Ізмайлова О. І. є завершеним науковим дослідженням, у якому послідовно розкрито теоретичні, методичні, аналітичні та прикладні аспекти розвитку торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України. Автором коректно сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, а логіка викладу матеріалу відповідає поставленій науковій проблемі.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечена використанням широкого спектра загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема історико-логічного, порівняльного, системно-логічного, економіко-статистичного, причинно-наслідкового, графічного методів, а також інструментів формалізації, моделювання, кластерного аналізу та економіко-математичного аналізу. Інформаційною базою роботи стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, нормативно-правові акти, статистичні дані України та Польщі, офіційні матеріали міжнародних організацій, зокрема Світового банку, ЮНКТАД, МВФ, ЄБРР, СОТ, ОЕСР, ООН, Світового економічного форуму та Європейської комісії.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретико-методичних засад дослідження розвитку торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща, а також в обґрунтуванні практичних напрямів їх удосконалення з урахуванням сучасних гео економічних, інституційних та інтеграційних чинників.

До найбільш вагомих результатів, що мають наукову новизну, доцільно віднести:

– удосконалення теоретико-методичного підходу до аналізу торговельно-економічних відносин України та Польщі в контексті євроінтеграції України, який поєднує системний, інституційний, гео економічний та економіко-математичний інструментарій і дозволяє оцінювати асиметрію торгівлі, вплив зовнішніх загроз та потенціал поглиблення двосторонньої економічної взаємодії;

– удосконалення методології оцінювання результатів торговельно-економічних відносин України та Польщі на основі багаторівневої системи показників, що охоплює показники торговельної інтенсивності, структурні показники зовнішньої торгівлі, показники комплементарності торговельних структур, індикатори умов торгівлі, інтегральні та індексні показники;

– удосконалення інструментарію моніторингу ефективності українсько-польських торговельно-економічних відносин шляхом розроблення розширеної гравітаційної моделі з урахуванням змінної «дистанції конфліктів», яка дає змогу кількісно враховувати ризики, пов'язані з конкуренцією в агропромисловому секторі, протекціоністськими заходами, блокадами кордонів, логістичними проблемами, політичними та інституційними напруженнями, структурними асиметріями та впливом бойових дій;

– подальший розвиток понятійно-категоріального апарату дослідження через авторське трактування поняття «економічна інтеграція» як процесу поглиблення взаємодії національних економік, керованого державними інституціями та ринковими механізмами, що ґрунтується на усуненні дискримінаційних бар'єрів у торгівлі товарами й послугами та лібералізації руху факторів виробництва;

– подальший розвиток класифікації методичних підходів до дослідження торговельно-економічних відносин між країнами в умовах сучасних інтеграційних процесів, яка поєднує теоретико-методологічні та інструментально-прикладні аспекти;

– подальший розвиток концептуальної моделі механізму поглиблення двосторонніх відносин України та Польщі в контексті євроінтеграції України, яка охоплює економічну, логістично-інфраструктурну, науково-інноваційну, енергетичну та інші сфери співпраці.

Зазначені результати свідчать про наявність авторського підходу до розв'язання наукового завдання, що полягає в обґрунтуванні напрямів розвитку торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України. Висновки дисертації загалом узгоджуються з поставленими завданнями і відображають логіку проведеного дослідження.

3. Структура та зміст дисертаційної роботи, мова та стиль викладення результатів.

За своїм змістом дисертаційна робота Ізмайлова Олександра Ільдаровича відповідає спеціальності 292 – Міжнародні економічні відносини та тематичному

полю освітньо-наукової програми «Міжнародні економічні відносини». Дисертація є самостійною кваліфікаційною науковою працею, у якій розглянуто актуальну проблему розвитку двосторонніх торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах європейської інтеграції України.

Структура дисертації є логічною та послідовною. Робота містить анотацію українською та англійською мовами, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки. Загальний обсяг дисертації становить 287 сторінок комп'ютерного тексту, основний обсяг – 228 сторінок. У тексті розміщено 24 рисунки, 23 таблиці, 14 додатків, список використаних джерел налічує 227 найменувань.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито методи дослідження, інформаційну базу, наукову новизну, практичне значення результатів, особистий внесок здобувача, апробацію результатів і публікаційну активність.

У першому розділі «Теоретичні аспекти розвитку торговельно-економічних відносин між країнами у контексті економічної інтеграції» (с. 26–94) автором узагальнено теоретичні основи дослідження двосторонніх торговельно-економічних відносин, проаналізовано еволюцію наукових підходів до їх трактування, систематизовано види торговельно-економічних відносин, розглянуто розвиток економічної інтеграції та методичні підходи до дослідження торговельно-економічної взаємодії між країнами. Позитивним є поєднання традиційних теорій міжнародної торгівлі з сучасними підходами, що враховують інституційні, геоекономічні, цифрові та безпекові чинники розвитку міжнародної економічної взаємодії.

У другому розділі «Специфіка розвитку україно-польських торговельно-економічних відносин в умовах євроінтеграції України» (с. 98–164) розкрито передумови та еволюцію українсько-польських торговельно-економічних відносин, досліджено стан і тенденції соціально-економічного розвитку України, Республіки Польща та країн Європейського Союзу, проаналізовано форми й напрями розвитку українсько-польської економічної взаємодії у процесі євроінтеграції України. Автор приділяє увагу структурним диспропорціям у зовнішній торгівлі, ролі Польщі як ключового партнера України, а також впливу війни, логістичних обмежень та інституційних чинників на розвиток двосторонніх відносин.

У третьому розділі «Перспективи поглиблення торговельно-економічних відносин між Україною та Республікою Польща в процесі євроінтеграції України» (с. 167–220) обґрунтовано стратегічні напрями поглиблення українсько-польських торговельно-економічних відносин, визначено пріоритетні вектори їх розвитку в регіональному та глобальному вимірах, запропоновано механізм поглиблення двосторонньої економічної взаємодії в контексті євроінтеграції України. Заслуговує на увагу спроба автора поєднати торговельну

лібералізацію, митну та логістичну інтеграцію, кластерну кооперацію, цифрову інтеграцію, інституційну підтримку енергетики та фінансові інструменти ЄС у межах цілісної концептуальної моделі.

У загальних висновках (с. 223–228) узагальнено результати дослідження, сформульовано положення, що відповідають поставленим завданням, а також окреслено напрями подальшого поглиблення українсько-польських торговельно-економічних відносин.

Мова та стиль викладення матеріалу загалом відповідають вимогам до наукових робіт. Дисертація написана українською мовою, матеріал подано логічно, з використанням відповідного понятійно-категоріального апарату спеціальності 292 – Міжнародні економічні відносини. Робота містить значну кількість таблиць, рисунків і додатків, що візуалізують аналітичні результати та сприяють кращому розкриттю змісту дослідження.

4. Оприлюднення результатів дисертаційної роботи.

Основні положення і наукові результати дисертаційної роботи Ізмайлова О. І. опубліковано у 14 наукових працях загальним обсягом 5,13 друк. арк., з яких 8 статей – у наукових фахових виданнях України, 6 публікацій – в інших виданнях. Загальний обсяг опублікованого матеріалу, що належить особисто дисертанту, становить 4,4 друк. арк.

Результати дослідження апробовано на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема на конференціях у Харкові, Бостоні, Осаці та Лондоні. У працях, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті положення, які відображають особистий внесок здобувача, що конкретизовано у списку публікацій.

5. Практичне значення результатів дисертаційного дослідження.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання запропонованих теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій при розробленні заходів торговельно-економічної політики, поглибленні українсько-польської економічної взаємодії, удосконаленні інституційних і логістичних механізмів співпраці, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти.

Наукові розробки, висновки і практичні рекомендації автора використані ТОВ «МК-ТЕРМО» (довідка №20/11 від 20.11.2025 р.), Північним РЦ СФД (довідка №733/01-09 від 26.11.2025 р.), Акціонерним товариством «Українська Оборонна Промисловість» ДП «Харківське конструкторське бюро з машинобудування імені О. О. Морозова» (довідка №16-27/11/2025 від 27.11.2025 р.), а також Харківським національним університетом імені В. Н. Каразіна при викладанні дисциплін «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин

в умовах глобальних викликів», «Міжнародні економічні відносини в контексті глобальної цифровізації» (довідка №4001-33/18 від 06.11.2025 р.).

6. Відповідність дисертації встановленим вимогам та академічна доброчесність.

Дисертаційна робота Ізмайлова О. І. має чітку структуру, містить основні елементи кваліфікаційної наукової праці, включаючи анотації, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки. Обсяг, логіка побудови, науковий апарат і спосіб представлення результатів відповідають вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Аналіз тексту дисертації та поданих матеріалів дає підстави вважати, що робота є результатом самостійного наукового дослідження здобувача. Використані ідеї, положення, результати і тексти інших авторів супроводжуються посиланнями на відповідні джерела. Очевидних ознак фальсифікації, фабрикації чи некоректного запозичення в межах проведеного рецензування не встановлено.

7. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Ізмайлова О. І., доцільно висловити окремі зауваження та дискусійні положення:

1. У першому розділі автор широко використовує поняття «торговельно-економічні відносини», «торговельно-економічне співробітництво», «економічна взаємодія», «двосторонні відносини». Водночас, доцільно було б чіткіше розмежувати ці категорії та показати, у яких випадках вони є синонімічними, а в яких відображають різні рівні або форми міжнародної економічної взаємодії. Це посилює теоретичну визначеність дослідження.

2. У частині бібліометричного аналізу за тематикою «trade and economic cooperation» автор наводить географічну структуру публікаційної активності та окремі країни/установи-лідери. З огляду на сучасний безпековий та етичний контекст, бажано було б додатково обґрунтувати критерії відбору джерел і показати, як змінюються результати аналізу за умови виключення джерел із країн, що створюють викривлення наукового дискурсу або пов'язані з агресивною геополітичною позицією.

3. Запропонована розширена гравітаційна модель із введенням змінної «дистанції конфліктів» є перспективним науковим результатом. Водночас у роботі доцільно було б детальніше розкрити процедуру кількісного вимірювання цієї змінної, джерела даних, принципи нормалізації показників, вагові коефіцієнти та результати перевірки чутливості моделі до альтернативних специфікацій.

4. Аналіз структури українсько-польської торгівлі міг би бути посилений більш детальною товарною декомпозицією на рівні HS2/HS4, а також застосуванням індикаторів виявлених порівняльних переваг, індексу Лафея. Це дозволило б більш глибоко оцінити характер торговельної спеціалізації України та Польщі, рівень взаємодоповнюваності їхніх економік, а також структурні особливості двосторонньої торгівлі.

5. У третьому розділі автор пропонує прогноз динаміки товарообігу до 2035 року та механізм поглиблення українсько-польських торговельно-економічних відносин. Зважаючи на високу невизначеність, пов'язану з воєнними, логістичними, регуляторними та політичними чинниками, доцільно було б доповнити прогноз сценарним підходом: базовим, оптимістичним і песимістичним сценаріями, із чітким зазначенням припущень для кожного з них.

6. У механізмі поглиблення українсько-польських торговельно-економічних відносин доречно було б чіткіше розмежувати інструменти, які можуть бути реалізовані на міждержавному рівні, рівні регіонів, бізнес-асоціацій, кластерів та окремих підприємств. Це дозволило б підвищити прикладну цінність запропонованої моделі та полегшити її використання для розроблення конкретних управлінських і політичних рішень.

Загалом зазначені зауваження мають дискусійний характер, не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, не ставлять під сумнів наукову добротність та цінність отриманих результатів та можуть бути враховані автором у подальших наукових дослідженнях.

8. Висновок про дисертаційну роботу.

Дисертація Ізмайлова Олександра Ільдаровича на тему «Розвиток торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини, є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання щодо поглиблення теоретико-методичних засад аналізу українсько-польських торговельно-економічних відносин та обґрунтування перспективних напрямів їх розвитку в умовах європейської інтеграції України.

Отримані наукові результати характеризуються актуальністю, належним рівнем обґрунтованості, науковою новизною та практичною значущістю. Запропоновані автором теоретико-методичні положення, розширена гравітаційна модель, багаторівнева система показників оцінювання та концептуальна модель механізму поглиблення двосторонніх відносин мають наукову і прикладну цінність для подальшого розвитку досліджень у сфері міжнародних економічних відносин.

Вважаю, що за актуальністю, науковою новизною, обсягом, структурою, змістом і практичним значенням дисертація відповідає вимогам наказу МОН

України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року, а її автор, Ізмайлов Олександр Ільдарович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини у галузі знань 29 Міжнародні відносини.

Рецензент:

доцент кафедри міжнародних
економічних відносин та логістики
ННІ «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна,
кандидат економічних наук, доцент

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 12:28:32 27.05.2026

Назва файлу з підписом: Рецензія_Григорова-Беренда_Ізмайлов.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 242.6 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_Григорова-Беренда_Ізмайлов.pdf
Розмір файлу без підпису: 244.1 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Григорова-Беренда Лариса Іванівна

П.І.Б.: Григорова-Беренда Лариса Іванівна

Країна: Україна

РНОКПП: 2600301064

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 12:28:29
27.05.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АТ "УКРСИББАНК"

Серійний номер: 4723196C41B46DB604000000B9DF030023D91000

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна
професору Олені ДОВГАЛЬ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, професора,
в.о. завідувача кафедри міжнародної торгівлі та маркетингу Київського
національного економічного університету імені Вадима Гетьмана
Яценко Ольги Миколаївни на дисертацію Ізмайлова Олександра
Ільдаровича на тему «Розвиток торговельно-економічних відносин України та
Республіки Польща в умовах євроінтеграції України» на здобуття наукового
ступеня доктора філософії з галузі знань 29 Міжнародні відносини за
спеціальністю
292 Міжнародні економічні відносини

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена важливістю поглибленого наукового аналізу українсько-польських торговельно-економічних відносин в умовах європейської інтеграції України. У сучасних умовах трансформації світового господарства, зміни традиційних логістичних маршрутів, посилення ролі регіональних економічних зв'язків та зростання значення економічної безпеки особливої уваги набуває дослідження співпраці України з країнами Європейського Союзу. У цьому контексті Республіка Польща посідає особливе місце як безпосередній сусід, стратегічний партнер, один із важливих торговельних контрагентів України та ключова ланка її економічної взаємодії з європейським ринком.

Вибір теми є обґрунтованим також з огляду на те, що розвиток українсько-польських економічних відносин відбувається в умовах складних геополітичних, інституційних та структурних змін. Повномасштабна війна проти України,

переорієнтація зовнішньоторговельних потоків, зростання навантаження на західний кордон, логістичні обмеження, а також наявність окремих торговельних суперечностей і структурних асиметрій актуалізують потребу у комплексному дослідженні сучасного стану, проблем і перспектив двосторонньої співпраці.

Наукова значущість роботи полягає у тому, що в ній розвиток торговельно-економічних відносин України та Польщі розглядається не ізольовано, а в ширшому контексті євроінтеграційного курсу України, трансформації міжнародного економічного середовища та посилення ролі Польщі як одного з головних партнерів України у взаємодії з ЄС. Практична важливість дослідження визначається можливістю використання його результатів для вдосконалення напрямів двосторонньої економічної співпраці, розвитку транскордонної взаємодії, логістичної інфраструктури, кластерних ініціатив та інших форм співробітництва.

Таким чином, обрана тема дисертаційної роботи є своєчасною, науково обґрунтованою та практично значущою. Її розроблення сприяє поглибленню наукового розуміння сучасних українсько-польських економічних відносин і має значення для формування ефективних механізмів інтеграції України до спільного європейського економічного простору.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано у межах науково-дослідної роботи кафедри міжнародних економічних відносин та логістики ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Тематика дисертації відповідає науковому профілю кафедри та узгоджується з її дослідницькими напрацюваннями, спрямованими на вивчення сучасних трансформацій міжнародних економічних відносин, поглиблення інтеграційних процесів, розвитку зовнішньоекономічної взаємодії України з країнами Європейського Союзу та підвищення ефективності торговельно-економічного співробітництва в умовах глобальних викликів.

3. Характеристика основних положень роботи.

Дисертаційна робота Ізмайлова О. І. є цілісним науковим дослідженням, у якому комплексно розкрито теоретичні, методичні та прикладні аспекти розвитку торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України. Обрана проблематика розглядається автором не лише крізь призму двосторонньої торгівлі, а й у ширшому контексті трансформації міжнародного економічного середовища, поглиблення інтеграційних процесів, зміни логістичних маршрутів, посилення ролі інституційних чинників та необхідності підвищення економічної стійкості України.

Зміст дисертації демонструє послідовну логіку наукового пошуку: від узагальнення теоретичних підходів до розуміння торговельно-економічних відносин і економічної інтеграції – до оцінювання сучасного стану українсько-польської взаємодії та формування практичних пропозицій щодо її подальшого поглиблення. Такий підхід дозволив автору поєднати теоретико-методичний аналіз із прикладними розробками, орієнтованими на вдосконалення двосторонньої економічної співпраці України та Польщі в умовах європейського інтеграційного курсу.

Методичний апарат дослідження є достатньо різноманітним і відповідає поставленій меті та завданням. У роботі застосовано історико-логічний метод, порівняльний аналіз, контент-аналіз, системно-логічний підхід, групування, класифікацію, економіко-статистичні методи, графічне представлення результатів, а також економіко-математичне моделювання. Важливе місце у дослідженні посідає використання гравітаційної моделі, що дало змогу автору не лише оцінити традиційні чинники розвитку двосторонньої торгівлі, а й врахувати специфічні ризики, пов'язані з воєнними, логістичними, інституційними та структурними викликами українсько-польської взаємодії.

Науковий інтерес становить те, що дисертація не обмежується описом динаміки зовнішньоторговельних потоків між Україною та Польщею. Автором здійснено спробу комплексного осмислення природи, структури та асиметрій двосторонніх торговельно-економічних відносин, визначено їх місце у процесі

європейської інтеграції України, а також обґрунтовано напрями подальшого розвитку співпраці з урахуванням сучасних геоекономічних реалій. Значущим є також акцент на Польщі як на стратегічному партнері України, логістичному посереднику у взаємодії з ринком ЄС та важливому учаснику процесів економічного зближення України з європейським простором.

У першому розділі дисертації розкрито теоретичні засади розвитку торговельно-економічних відносин між країнами в умовах економічної інтеграції. Автором узагальнено наукові підходи до трактування двосторонніх торговельно-економічних відносин, проаналізовано сутність та етапність інтеграційних процесів, а також систематизовано методичні підходи до дослідження торговельно-економічної взаємодії між країнами. Зміст розділу формує теоретичну основу для подальшого аналізу українсько-польських відносин.

Другий розділ дисертації присвячено дослідженню особливостей розвитку торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України. У ньому розглянуто історичні передумови та етапи формування українсько-польської економічної взаємодії, проаналізовано соціально-економічний розвиток України, Польщі та країн ЄС, а також визначено основні форми й напрями двосторонньої співпраці. Аналітичний матеріал розділу дозволяє простежити як позитивну динаміку співробітництва, так і наявні структурні диспропорції, що потребують подальшого врегулювання.

Третій розділ має виразне прикладне спрямування. У ньому автором обґрунтовано стратегічні напрями поглиблення торговельно-економічних відносин між Україною та Польщею, визначено пріоритетні вектори їх розвитку у регіональному та глобальному вимірах, а також запропоновано механізм поглиблення українсько-польської взаємодії в контексті євроінтеграції України. Запропонований підхід охоплює економічну, логістично-інфраструктурну, науково-інноваційну, енергетичну та інші складові співпраці, що посилює практичну значущість отриманих результатів.

Дисертаційна робота характеризується належним рівнем методологічної узгодженості, достатньою аналітичною глибиною та прикладною

спрямованістю. Отримані результати можуть бути корисними для подальшого вдосконалення зовнішньоекономічної політики України, розвитку українсько-польського торговельно-економічного співробітництва, активізації транскордонної та кластерної взаємодії, а також для використання в освітньому процесі під час підготовки фахівців з міжнародних економічних відносин.

Таким чином, основні положення дисертаційної роботи Ізмайлова Олександра Ільдаровича на тему «Розвиток торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України» свідчать про сформованість у здобувача наукового підходу до аналізу складних процесів міжнародної економічної взаємодії. Робота поєднує теоретичне узагальнення, емпіричний аналіз і практичні рекомендації, а її результати мають наукову обґрунтованість, прикладну цінність та можуть бути використані у подальших дослідженнях і практиці розвитку українсько-польських економічних відносин.

4. Найважливіші наукові результати, що містяться в дисертації.

Дисертаційна робота Ізмайлова Олександра Ільдаровича є завершеним науковим дослідженням, у якому вирішується актуальне науково-практичне завдання поглиблення теоретико-методичних засад дослідження торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України. Зміст роботи засвідчує, що автор розглядає українсько-польську економічну взаємодію не лише як сукупність торговельних потоків, а як складну систему двосторонніх відносин, що формується під впливом інтеграційних процесів, структурних асиметрій, логістичних трансформацій, інституційних змін, геополітичних ризиків та сучасних викликів воєнного часу.

Мета дисертації полягає у поглибленні теоретико-методичних засад дослідження розвитку торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України й обґрунтуванні перспективних напрямів їх подальшого вдосконалення з урахуванням трансформацій міжнародного економічного середовища, інституційних змін та інтеграції України до європейського економічного простору. Для реалізації поставленої мети автором послідовно розв'язано комплекс завдань, пов'язаних з

узагальненням теоретичних основ двосторонніх торговельно-економічних відносин, характеристикою інтеграційних процесів у світовій економіці, систематизацією методичних підходів до аналізу торговельно-економічної взаємодії, оцінюванням передумов та еволюції українсько-польських відносин, аналізом соціально-економічного розвитку України, Польщі та країн ЄС, а також обґрунтуванням стратегічних напрямів, пріоритетних векторів і механізму поглиблення українсько-польської співпраці.

Серед найбільш суттєвих результатів дисертації слід виокремити удосконалення теоретико-методичного підходу до аналізу торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в контексті євроінтеграції України. Запропонований автором підхід має комплексний характер, оскільки поєднує системний, інституційний, гео економічний та економіко-математичний інструментарій. Завдяки цьому дослідження охоплює не лише поточну динаміку експорту й імпорту, а й історичні передумови формування українсько-польської взаємодії, її структурні диспропорції, вплив зовнішніх загроз, інтеграційний потенціал і можливі напрями подальшого розвитку. Наукове значення цього результату полягає у формуванні цілісної аналітичної основи для дослідження двосторонніх торговельно-економічних відносин у сучасних умовах, коли традиційні економічні чинники дедалі тісніше переплітаються з інституційними, безпековими та геополітичними факторами.

Важливим результатом є удосконалення методології оцінювання результатів торговельно-економічних відносин України та Польщі. У дисертації обґрунтовано використання багаторівневої системи показників, яка включає показники торговельної інтенсивності, структурні показники зовнішньої торгівлі, індикатори комплементарності торговельних структур, показники умов торгівлі, інтегральні та індексні показники. Такий підхід дозволяє перейти від загального опису товарообігу до більш глибокого аналізу якості та збалансованості двосторонньої взаємодії. Його застосування дає змогу оцінити не лише масштаби українсько-польської торгівлі, а й ступінь взаємодоповнюваності економік, наявність асиметрій, потенціал

внутрішньогалузевої кооперації та перспективи посилення економічної резильєнтності України.

Окремо слід відзначити розроблення інструментарію моніторингу ефективності торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща на основі розширеної гравітаційної моделі. Наукова цінність цього результату полягає у тому, що автор не обмежився класичними змінними гравітаційного моделювання, а доповнив модель новою змінною – дистанцією конфліктів. Такий підхід дозволяє кількісно врахувати специфічні ризики українсько-польської взаємодії, зокрема конкуренцію в агропромисловому секторі, протекціоністські заходи, блокади кордонів, логістичні проблеми, політичні та інституційні напруження, структурні асиметрії та вплив бойових дій. Це посилює прикладне значення моделі, оскільки вона може використовуватися не лише для пояснення поточних торговельних потоків, а й для моніторингу впливу кризових явищ на двосторонню економічну співпрацю.

Значущим науковим результатом є обґрунтування авторського підходу до трактування поняття «економічна інтеграція». У дисертації це поняття розглядається як керований державними інституціями та ринковими механізмами процес поглиблення взаємодії національних економік, що ґрунтується на поступовому усуненні дискримінаційних бар'єрів у торгівлі товарами й послугами, а також на лібералізації руху капіталу, робочої сили, технологій і знань. Перевагою такого підходу є те, що він акцентує увагу не лише на торговельній лібералізації, а й на багатовимірності інтеграційних процесів, які охоплюють інституційне регулювання, ринкову самоорганізацію, інноваційний розвиток, обмін знаннями та людським капіталом. Це дозволяє адаптувати понятійно-категоріальний апарат дослідження до сучасних умов європейської інтеграції України.

Науково обґрунтованою є також запропонована автором класифікація методичних підходів до дослідження торговельно-економічних відносин між країнами в умовах сучасних світових інтеграційних процесів. Її особливість полягає у поєднанні теоретико-методологічних та інструментально-прикладних підходів, що дозволяє охопити як якісні, так і кількісні аспекти аналізу.

Запропонована систематизація створює методологічну основу для вибору найбільш доцільних методів дослідження залежно від мети, об'єкта, рівня аналізу та конкретного міжнародно-економічного контексту. Це має значення не лише для дослідження українсько-польських відносин, а й для подальших наукових розвідок у сфері двосторонньої економічної взаємодії між країнами.

Практично важливим результатом дисертації є розроблення концептуальної моделі механізму поглиблення двосторонніх відносин України та Республіки Польща в контексті євроінтеграції України. Запропонована модель охоплює комплекс взаємопов'язаних напрямів розвитку співпраці, зокрема економічний, логістично-інфраструктурний, науково-інноваційний, енергетичний та інші напрями. Її перевагою є можливість як поетапного, так і комплексного застосування запропонованих інструментів, що дозволяє враховувати різний рівень готовності інституцій, бізнесу та регіонів до поглиблення взаємодії. Такий підхід сприяє формуванню синергійного ефекту між окремими напрямами співпраці та створює передумови для посилення економічної стійкості України, розширення взаємовигідної кооперації з Польщею та прискорення інтеграції України до спільного європейського ринку.

До важливих результатів роботи також належить обґрунтування ролі Польщі як одного з ключових партнерів України у процесі європейської інтеграції. У дисертації показано, що українсько-польські торговельно-економічні відносини мають не лише двостороннє значення, а й ширший регіональний та європейський вимір. Польща виступає для України важливим торговельним контрагентом, логістичним вузлом, інституційним партнером і каналом включення української економіки до європейських виробничих, інфраструктурних та торговельних мереж. Саме тому запропоновані автором напрями поглиблення співпраці мають практичне значення для формування більш ефективної зовнішньоекономічної політики України.

Теоретична значущість дисертаційної роботи полягає у розвитку наукових засад дослідження торговельно-економічних відносин між країнами в умовах євроінтеграції, глобальних викликів і структурних трансформацій міжнародної економіки. Практична цінність отриманих результатів визначається можливістю

їх використання при розробленні заходів торговельно-економічної політики України, удосконаленні українсько-польської економічної співпраці, розвитку транскордонної та кластерної взаємодії, модернізації логістичної інфраструктури, а також у навчальному процесі під час підготовки фахівців у сфері міжнародних економічних відносин. Загалом найважливіші наукові результати дисертації є логічно взаємопов'язаними, належно обґрунтованими та відповідають заявленій меті й завданням дослідження.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі Ізмайлова О. І., є обґрунтованими, логічно взаємопов'язаними та відповідають поставленій меті й завданням дослідження. Їх достовірність забезпечується належною теоретико-методичною базою, використанням широкого кола наукових джерел, офіційних статистичних матеріалів, нормативно-правових актів та аналітичних звітів міжнародних організацій.

Обґрунтованість результатів підтверджується застосуванням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема історико-логічного, порівняльного, системно-логічного, економіко-статистичного, графічного методів, а також інструментів економіко-математичного моделювання. Це дало змогу автору комплексно проаналізувати розвиток торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща, оцінити їх динаміку, структурні особливості, асиметрії та перспективи подальшого поглиблення.

Структура дисертації є послідовною і відображає логіку наукового пошуку: від теоретико-методичних засад дослідження торговельно-економічних відносин – до аналізу українсько-польської взаємодії та обґрунтування механізму її поглиблення в умовах євроінтеграції України. Наукова новизна роботи представлена у положеннях щодо удосконалення теоретико-методичного підходу до аналізу українсько-польських відносин, методології їх оцінювання,

розширеної гравітаційної моделі з урахуванням дистанції конфліктів, а також концептуальної моделі механізму поглиблення двосторонньої співпраці.

Достовірність результатів підтверджується їх апробацією у науковому середовищі. Основні положення дисертації опубліковано у 14 наукових працях, з яких 8 статей – у наукових фахових виданнях України, а 6 публікацій засвідчують апробацію матеріалів дослідження на науково-практичних конференціях. Практичне значення результатів підтверджується довідками про їх впровадження у діяльність підприємств, установ та освітній процес Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Таким чином, рівень обґрунтованості, достовірності та новизни наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації Ізмайлова О. І. є достатнім і відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії.

6. Практична значущість результатів дисертаційного дослідження.

Практична значущість результатів дисертаційної роботи Ізмайлова О. І. полягає в тому, що сформульовані автором теоретичні положення, методичні підходи та практичні рекомендації можуть бути використані для вдосконалення торговельно-економічної взаємодії України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України. Запропоновані у роботі підходи до оцінювання стану, структури, асиметрії та потенціалу двосторонніх відносин створюють прикладну основу для більш обґрунтованого формування напрямів зовнішньоекономічної політики України щодо співпраці з Польщею та ширшим європейським ринком.

Особливе практичне значення мають розроблена автором розширена гравітаційна модель моніторингу ефективності українсько-польських торговельно-економічних відносин, багаторівнева система показників їх оцінювання, а також концептуальна модель механізму поглиблення двосторонньої співпраці. Ці напрацювання можуть бути застосовані для аналізу торговельних потоків, виявлення структурних диспропорцій, оцінювання впливу логістичних, інституційних і безпекових чинників, а також для визначення пріоритетних сфер українсько-польської економічної взаємодії.

Отримані результати можуть бути корисними для органів державної влади та місцевого самоврядування при розробленні заходів торговельно-економічної політики, для підприємств і бізнес-структур – при обґрунтуванні напрямів співпраці з польськими партнерами, а також для закладів вищої освіти – у процесі підготовки фахівців у сфері міжнародних економічних відносин. Практична придатність результатів дисертації підтверджується їх впровадженням у діяльність приватних підприємств, державних установ та освітній процес Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам.

Структура та оформлення дисертації повністю відповідають чинним вимогам, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

1. Дисертаційна робота в цілому характеризується логічною побудовою та достатнім рівнем аналітичної обґрунтованості. Водночас у другому розділі, де автором переконливо розкрито трансформацію українсько-польських торговельно-економічних відносин в умовах воєнних потрясінь та євроінтеграції України (с.143-144), доцільно було б ще чіткіше розмежувати короткострокові ефекти воєнної переорієнтації торговельних потоків і довгострокові інтеграційні тенденції розвитку двосторонньої співпраці. Це дозволило б більш виразно відокремити вплив ситуативних безпекових чинників від структурних змін, пов'язаних із поглибленням економічної інтеграції України до європейського простору.

2. Попри відповідність змісту дисертації заявленій темі, слід зазначити, що емпіричне ядро роботи значно глибше висвітлює товарну торгівлю між Україною та Польщею, ніж торгівлю послугами та інвестиційну взаємодію сторін (с.118-119). У зв'язку з цим комплексність аналізу торговельно-економічних відносин у широкому розумінні могла б бути ще більш посилена за рахунок розширення доказової бази саме щодо сервісної та інвестиційної складових двосторонньої співпраці.

3. У підрозділах, присвячених перспективам розвитку українсько-польських торговельно-економічних відносин, автором обґрунтовано широке коло перспективних секторів співпраці (с.195). Разом із тим робота виграла б від їх більш чіткого ранжування за критеріями потенціалу створення доданої вартості, логістичної стійкості, рівня внутрішньогалузевої кооперації та готовності до включення у європейські ланцюги вартості. Така конкретизація посилила б прикладну спрямованість сформульованих у дисертації рекомендацій.

4. Прогноз загального товарообігу між Україною та Польщею до 2035 року є безперечно цінним елементом прикладної частини дисертаційного дослідження (с. 196-198). Водночас його інтерпретація була б ще більш переконливою за умови чіткішого пов'язання верхнього, базового та нижнього сценаріїв із конкретними інституційними, логістичними та безпековими передумовами їх реалізації. Це дозволило б зробити сценарний блок не лише прогностичним, а й більш операційним з позиції практичного застосування.

5. Запропонований автором механізм поглиблення українсько-польських торговельно-економічних відносин є змістовним і практично орієнтованим (с. 200-201). Разом із тим окремі його елементи доцільно було б ще детальніше операціоналізувати з погляду пріоритетності впровадження, відповідальних інституцій, ресурсного забезпечення та системи моніторингу результативності, що надало б запропонованому механізму ще вищого рівня прикладної завершеності.

Попри наведені зауваження, слід відзначити, що вони не знижують загальної високої оцінки дисертаційної роботи, а мають переважно рекомендаційний і дискусійний характер. Навпаки, окреслені аспекти вказують на перспективні напрями подальших досліджень та свідчать про складність і багатовимірність порушеної наукової проблематики.

9. Загальний висновок.

Дисертаційна робота Ізмайлова Олександра Ільдаровича присвячена поглибленню теоретико-методичних засад дослідження розвитку торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України, а також обґрунтуванню перспективних напрямів їх подальшого вдосконалення. Обрана тема є актуальною та практично значущою, оскільки українсько-польська економічна взаємодія в сучасних умовах набуває особливої ролі для інтеграції України до європейського економічного простору, розширення зовнішньоторговельних можливостей, розвитку логістичної інфраструктури та посилення економічної стійкості держави.

Наукова цінність дисертації полягає у комплексному дослідженні торговельно-економічних відносин України та Польщі з урахуванням сучасних інтеграційних, інституційних, структурних і гео економічних чинників. Автором обґрунтовано теоретико-методичні підходи до аналізу двосторонньої взаємодії, здійснено оцінювання її сучасного стану, динаміки, асиметрій та потенціалу розвитку, а також запропоновано механізм поглиблення українсько-польських торговельно-економічних відносин у контексті євроінтеграції України. Важливо, що у роботі враховано вплив повномасштабної війни, логістичних обмежень, інституційних напружень, структурних диспропорцій та інших чинників, які визначають специфіку сучасного етапу українсько-польської співпраці.

Дисертація характеризується логічною структурою, належним рівнем наукової обґрунтованості, послідовністю викладу матеріалу та прикладною спрямованістю отриманих результатів. Основні положення, висновки та рекомендації роботи є достовірними, достатньо аргументованими й апробованими у наукових публікаціях та практичній діяльності. За змістом, рівнем наукової новизни, теоретичною та практичною значущістю дисертаційна робота Ізмайлова Олександра Ільдаровича на тему «Розвиток торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та наказу МОН

України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Отже, вважаю, що Ізмайлов Олександр Ільдарович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 29 Міжнародні відносини за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент,
доктор економічних наук, професор,
в.о. завідувача кафедри міжнародної
торгівлі та маркетингу Київського
національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана

Ольга ЯЦЕНКО

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 19:45:38 29.05.2026

Назва файлу з підписом: Відгук Яценко_д.р.Ізмайлова_29.05.26.FR12.pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 4.2 МБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Відгук Яценко_д.р.Ізмайлова_29.05.26.FR12.pdf
Розмір файлу без підпису: 4.2 МБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ЯЦЕНКО ОЛЬГА МИКОЛАЇВНА

П.І.Б.: ЯЦЕНКО ОЛЬГА МИКОЛАЇВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2964509385

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 19:45:37
29.05.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000008FF0CE007F7CC906

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAAdES enveloped)

Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
професору Олені ДОВГАЛЬ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук, професора кафедри міжнародної економіки Західноукраїнського національного університету Лизун Марії Володимирівни на дисертацію Ізмайлова Олександра Льдаровича на тему: «Розвиток торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 29 Міжнародні відносини за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Трансформація сучасної архітектури міжнародних економічних відносин, зумовлена повномасштабною геополітичною та безпековою кризою в Центрально-Східній Європі, актуалізує необхідність докорінного переосмислення стратегічних векторів зовнішньоекономічної політики України. Отримання нашою державою статусу країни-кандидата на вступ до Європейського Союзу та відкриття офіційного переговорного процесу щодо членства вимагають системної та форсованої адаптації національного господарського комплексу до регуляторних стандартів, митно-тарифних правил та інституційного середовища внутрішнього ринку ЄС.

У цьому вимірі особливого значення набуває дослідження динаміки, структури та перспектив розвитку торговельно-економічних відносин України з Республікою Польща. Польща традиційно виступає не лише одним із ключових торгово-промислових партнерів та інвестиційних донорів України, а й головним логістичним хабом, через який забезпечується життєдіяльність української економіки та її зв'язок із глобальними ринками в умовах блокування класичних морських маршрутів.

Водночас практична реалізація євроінтеграційного курсу виявила низку глибоких структурних та інституційних асиметрій у двосторонній взаємодії. Регулярні логістичні кризи на спільному кордоні, жорсткі тарифні та нетарифні обмеження щодо української агропродукції, посилення протекціоністських настроїв серед польських виробників, а також гостра конкуренція за людський капітал та релоковані бізнес-структури продемонстрували, що класичні лінійні моделі інтеграції не спроможні повноцінно врахувати сучасні гібридні виклики.

За таких умов виникає наукова та практична потреба у розробці комплексного теоретико-методологічного підходу до оцінювання торговельних ефектів та оптимізації інфраструктурного потенціалу українсько-польського співробітництва.

Тематика дисертації відповідає науковим напрямам досліджень Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна в межах таких тем: «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів» (номер державної реєстрації 0120U100907), «Міжнародні економічні відносини в контексті глобальної цифровізації» (номер державної реєстрації 0123U101982).

Таким чином, дисертаційна робота Ізмайлова О. І. є актуальним, своєчасним і науково обґрунтованим дослідженням, спрямованим на вирішення важливого науково-практичного завдання – формування теоретичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо розвитку українсько-польських торговельно-економічних відносин в умовах сучасних глобальних та регіональних викликів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність

Дисертаційна робота Ізмайлова О. І. характеризується належним рівнем наукової обґрунтованості отриманих результатів, логічною структурою дослідження та послідовністю викладення матеріалу. Сформульовані автором наукові положення, висновки та практичні рекомендації ґрунтуються на комплексному поєднанні теоретичних, методичних та прикладних аспектів дослідження українсько-польських торговельно-економічних відносин.

Обґрунтованість наукових положень забезпечується чітким визначенням мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження, а також відповідністю використаного методичного інструментарію поставленим завданням. У роботі застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, зокрема методи наукової абстракції, системного аналізу, порівняння, економіко-статистичного аналізу, графічної інтерпретації, економетричного моделювання та прогнозування. Використання такого підходу дозволило автору всебічно проаналізувати тенденції розвитку торговельно-економічного співробітництва між Україною і Польщею та обґрунтувати перспективні напрями його поглиблення.

Важливим елементом достовірності результатів є використання широкої інформаційної бази дослідження. Автор спирається на офіційні статистичні матеріали Державної служби статистики України, статистичних органів Республіки Польща, дані міжнародних організацій, Європейського Союзу, Світового банку, МВФ, СОТ, аналітичні звіти та наукові публікації вітчизняних і зарубіжних дослідників. Це забезпечує об'єктивність проведеного аналізу та достовірність сформульованих висновків.

Позитивної оцінки заслуговує використання автором економіко-математичних підходів для оцінювання стану та перспектив розвитку

українсько-польських торговельно-економічних відносин. Застосування гравітаційного моделювання, аналізу зовнішньоторговельних показників, оцінки факторів впливу та прогнозних підходів дозволило кількісно обґрунтувати результати дослідження та підвищити рівень аргументованості авторських висновків.

Достовірність отриманих результатів підтверджується також логічним взаємозв'язком між теоретичними положеннями, аналітичними результатами та практичними рекомендаціями, сформульованими у роботі. Висновки дисертації є послідовними, відповідають поставленій меті та впливають із проведеного дослідження. Практичні рекомендації автора мають прикладний характер та спрямовані на підвищення ефективності українсько-польського торговельно-економічного співробітництва в умовах європейської інтеграції України та сучасних глобальних викликів.

Наукова новизна положень і результатів, одержаних особисто здобувачем та поданих на захист

Серед основних наукових результатів, які характеризують новизну виконаного Ізмайловим О. І. дослідження, доцільно виокремити такі:

– запропоновано комплексний підхід до оцінювання розвитку українсько-польських торговельно-економічних відносин, який ґрунтується на поєднанні інституційного, інтеграційного та безпекового компонентів, що дозволило визначити сучасні трансформаційні тенденції двосторонньої економічної взаємодії в умовах війни та євроінтеграційних процесів (с.89-94);

– розроблено удосконалену модель аналізу торговельно-економічних відносин між Україною та Польщею на основі використання гравітаційного підходу із врахуванням впливу геополітичних, логістичних та безпекових чинників, що дало змогу розширити методичний інструментарій дослідження міжнародної економічної взаємодії в умовах нестабільності глобального середовища (с.159-166);

– обґрунтовано концептуальні засади розвитку українсько-польського торговельно-економічного співробітництва в контексті інтеграції України до європейського економічного простору, що дозволило визначити стратегічні напрями посилення двосторонньої економічної кооперації та інтеграції до спільного ринку ЄС (с.167-190);

– удосконалено підходи до оцінювання впливу повномасштабної війни на структуру зовнішньої торгівлі України та трансформацію логістичних маршрутів через територію Польщі, що дало можливість визначити нові тенденції розвитку двосторонньої економічної взаємодії та зміну ролі Польщі у забезпеченні зовнішньоторговельної стійкості України;

– розвинуто наукові підходи до формування механізмів транскордонного економічного співробітництва між Україною та Польщею шляхом обґрунтування пріоритетів розвитку логістичної інфраструктури, транспортних коридорів, міжрегіональної кооперації та інституційної взаємодії (с.61-64, с.201-210).

Отримані результати дослідження характеризуються науковою новизною, теоретичною та практичною значущістю, а також спрямовані на вирішення важливого науково-практичного завдання щодо розвитку українсько-польських торговельно-економічних відносин в умовах трансформації сучасної системи міжнародних економічних відносин.

Значимість результатів дослідження для науки і практики, рекомендації щодо їх використання

Наукова значущість дисертаційної роботи Ізмайлова Олександра Ільдаровича полягає у поглибленні теоретико-методологічних засад дослідження міжнародних торговельно-економічних відносин в умовах сучасних гео економічних трансформацій, євроінтеграційних процесів та безпекових викликів. Автором розвинуто наукові підходи до аналізу двостороннього економічного співробітництва між Україною та Республікою Польща, обґрунтовано роль прикордонних держав Європейського Союзу у забезпеченні економічної стійкості України та її інтеграції до європейського економічного простору.

Практичне значення дисертаційної роботи визначається розробленням конкретних рекомендацій щодо поглиблення торговельно-економічного співробітництва між Україною та Польщею в умовах європейської інтеграції та післявоєнного відновлення економіки України. Результати дослідження, які мають прикладний характер, знайшли застосування в діяльності установ та підприємств. Розробки автора впроваджено в діяльність ТОВ «МК-ТЕРМО» (довідка №20/11 від 20.11.2025 року), Північного РЦ СФД (довідка № 733/01-09 від 26.11.2025 р.), акціонерного товариства «Українська Оборонна Промисловість» ДП «Харківське конструкторське бюро з машинобудування імені О.О. Морозова» (довідка №16-27/11/2025 від 27.11.2025 р.), а також в освітньому процесі ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна при викладанні дисциплін при викладанні дисциплін «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів», «Міжнародні економічні відносини в контексті глобальної цифровізації» (довідка №4001-33/18 від 06.11.2025 р.).

Особистий внесок здобувача

Основні результати дослідження оприлюднені у наукових публікаціях автора та пройшли апробацію на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Усі наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, належать особисто здобувачу. Основні ідеї, положення та результати наукового дослідження відображені в наукових публікаціях автора. Результати дослідження опубліковано у 14 працях загальним обсягом 5,13 д.а., у тому числі у 8-ти статтях у наукових фахових виданнях України. Загальний обсяг опублікованого матеріалу, що належить особисто дисертанту, становить 4,4 д.а. Із наукових праць, що опубліковано у

співавторстві, в дисертації використано ті ідеї та положення, які є результатом власних розробок автора, що конкретизовано у списку публікацій. Зміст анотації відтворює основні положення дослідження.

Профіль видань та зміст наукових праць відповідає встановленим вимогам щодо повноти висвітлення отриманих результатів дисертаційної роботи на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Текст дисертаційної роботи Ізмайлова Олександра Ільдаровича за результатами перевірки на наявність текстових запозичень не містить запозичень без належного посилання на джерела та відповідає принципам академічної доброчесності. Усі наявні у роботі посилання на джерела зроблені із дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

1. У першому розділі значну увагу приділено глобалізаційним та інтеграційним процесам, однак недостатньо уваги приділено впливу деглобалізації, регіоналізації та геоекономічної фрагментації світової економіки, які стали актуальними після пандемії COVID-19 та повномасштабної війни в Україні. У сучасних умовах саме ці тенденції значною мірою визначають трансформацію міжнародної торгівлі та економічної взаємодії держав.

2. У роботі автор детально аналізує специфіку, форми і напрями розвитку українсько-польських торговельно-економічних відносин в умовах євроінтеграції України (розділ 2), водночас доцільно було б ширше висвітлити проблематику торговельних суперечок у аграрному секторі, зокрема питання тарифних обмежень, конкуренції на ринку зернових та впливу протекціоністських заходів на двосторонню співпрацю. Це дозволило б більш збалансовано представити сучасний стан економічних відносин між державами.

3. Автором запропоновано розширену гравітаційну модель із введенням змінної «дистанція конфліктів» (п. 2.3), яка має враховувати логістичні блокади, аграрні суперечки та безпекові загрози. Оскільки складові «дистанції конфліктів» є переважно якісними та дискретними, у роботі доцільно було б детальніше обґрунтувати методіку кількісного вимірювання цієї змінної та джерела відповідних статистичних даних.

4. Запропонований автором механізм поглиблення українсько-польських торговельно-економічних відносин (п. 3.3.) характеризується комплексністю, проте в роботі недостатньо уваги приділено оцінці потенційних ризиків його реалізації в умовах високої геополітичної нестабільності та змін регуляторної політики Європейського Союзу.

5. У третьому розділі дисертант обґрунтовує доцільність створення

нових двосторонніх інституцій, зокрема «Українсько-польської ради з питань торгівлі» та «Інфраструктурної ради», наділяючи їх функціями оперативного реагування та впровадження компромісних квот чи захисних заходів у разі виникнення прикордонних криз. Оскільки Республіка Польща є членом ЄС, її митно-тарифна та торговельна політика підпорядковані наднаціональним органам. Тому варто було б чіткіше розмежувати сфери компетенцій: які саме питання спроможні вирішувати двосторонні органи, а які вимагають виключно тристороннього формату за участю інституцій ЄС.

Проте зазначені зауваження не знижують загальної наукової цінності дисертаційної роботи та мають переважно дискусійний і рекомендаційний характер.

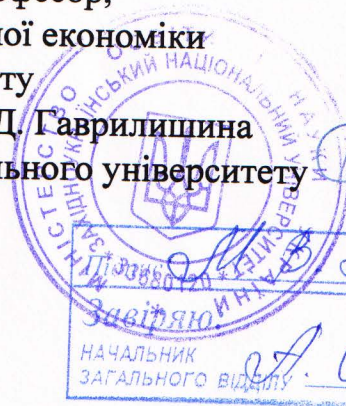
Загальний висновок

Дисертаційна робота Ізмайлова Олександра Ільдаровича на тему «Розвиток торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України» є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому вирішено важливе науково-практичне завдання щодо обґрунтування теоретичних засад, аналізу сучасного стану та визначення перспектив розвитку економічного співробітництва між Україною та Республікою Польща в умовах європейської інтеграції та сучасних глобальних викликів.

Вищезазначене дозволяє зробити висновок, що дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022р., а її автор Ізмайлов Олександр Ільдарович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної економіки
Навчально-наукового інституту
міжнародних відносин ім. Б. Д. Гаврилишина
Західноукраїнського національного університету

М. В. Лизун

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 11:15:02 01.06.2026

Назва файлу з підписом: Відгук Лизун М.В..pdf.p7s
Розмір файлу з підписом: 870.0 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Відгук Лизун М.В..pdf
Розмір файлу без підпису: 852.8 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: ЛИЗУН МАРІЯ ВОЛОДИМИРІВНА
П.І.Б.: ЛИЗУН МАРІЯ ВОЛОДИМИРІВНА
Країна: Україна
РНОКПП: 2959311081
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 11:15:01 01.06.2026
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F0400000027F82E01FF078407
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підпис та дані в одному файлі (CAAdES enveloped)
Формат підпису: З повними даними ЦСК для перевірки (CAAdES-X Long)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
професору Олені ДОВГАЛЬ
майдан Свободи 4, м. Харків, 61022

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента,
кандидата економічних наук, доцента, доцента ЗВО кафедри міжнародної
економіки та світового господарства економічного факультету Харківського
національного університету імені В. Н. Каразіна

Шуби Марини Володимирівни

на дисертаційну роботу

Ізмайлова Олександра Ільдаровича

«Розвиток торговельно-економічних відносин України та Республіки

Польща в умовах євроінтеграції України»

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

з галузі знань 29 Міжнародні відносини

за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини

1. Обґрунтування вибору теми дослідження.

Дисертаційна робота О. І. Ізмайлова присвячена поглибленню теоретико-методичних засад дослідження розвитку торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України та обґрунтуванню перспективних напрямів їх удосконалення з урахуванням трансформацій міжнародного економічного середовища, інституційних змін та інтеграції України до європейського економічного простору.

Актуальність теми дисертації зумовлена сучасними процесами трансформації міжнародних економічних відносин, активізацією євроінтеграційного курсу України, посиленням геополітичних ризиків та необхідністю поглиблення економічної взаємодії України з державами-членами Європейського Союзу. Особливого значення у цьому контексті набуває розвиток торговельно-економічних відносин між Україною та Республікою Польща як одним із ключових стратегічних партнерів України в ЄС. Республіка Польща є одним із найбільших торговельних партнерів України, важливим логістичним та інвестиційним хабом інтеграції України

до європейського ринку. Водночас, сучасний стан торговельно-економічних відносин між Україною та Республікою Польща характеризується структурними диспропорціями, інституційними бар'єрами, логістичними обмеженнями та асиметрією взаємної торгівлі. Додатковими викликами є геополітична нестабільність, трансформація глобальних ланцюгів доданої вартості та необхідність адаптації української економіки до стандартів ЄС. У зв'язку з цим дослідження має не лише наукову, а й практичну цінність для формування ефективної зовнішньоекономічної політики України.

2. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому і оформлення.

Дисертація представляє собою самостійне, завершене та цілісне наукове дослідження. Текст роботи добре структурований, викладений професійною мовою з використанням фахової економічної термінології. Робота містить чітко сформульовані мету та завдання, логічно пов'язані три розділи, висновки до кожного розділу та загальні висновки.

Список використаної літератури з 227 джерел є репрезентативним, додатки містять список публікацій здобувача за темою дисертації, довідки про впровадження результатів дисертації. Матеріал дисертації викладено послідовно та структуровано, що забезпечує його чітке і зрозуміле сприйняття. Робота виконана з дотриманням вимог наукового стилю, а її композиційна побудова узгоджується з логікою та етапністю проведеного автором дослідження.

Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. № 44 (редакція від 01.01.2024 р.), та наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій».

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дисертаційне дослідження виконано згідно з планом НДР кафедри міжнародних економічних відносин та логістики ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна в межах тем: «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів» (номер державної реєстрації 0120U100907), у межах якої визначено особисто автором особливості розвитку торговельно-економічного співробітництва країн у процесі поглиблення інтеграційних процесів у світі та «Міжнародні економічні відносини в контексті глобальної цифровізації» (номер державної реєстрації: 0123U101982), в межах якої запропоновано механізми поглиблення українсько-польського торговельно-економічного співробітництва в контексті євроінтеграції України (довідка № 4001-33/18 від 6.11.2025 р.).

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Сформульовані у роботі О. І. Ізмайлова положення та рекомендації характеризуються належним рівнем обґрунтованості та достовірності. Ретельний аналіз тексту дисертації дає підстави констатувати, що автор застосовує системний і глибокий підхід до дослідження обраної проблематики. Структура роботи є логічно вибудованою та забезпечує повне розкриття поставлених дослідницьких завдань і досягнення визначеної мети.

Методологічною основою дослідження є комплекс загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, що забезпечили всебічний аналіз розвитку торговельно-економічних відносин між Україною та Республікою Польща. Автором використано історико-логічний, системно-логічний, порівняльний та причинно-наслідковий методи, методи контент-аналізу, класифікації, групування, економіко-статистичного та порівняльного аналізу, формалізації й моделювання, кластерного аналізу, а також графічний метод

візуалізації результатів дослідження. Застосування зазначених методів дозволило дослідити еволюцію українсько-польських торговельно-економічних відносин, оцінити сучасний стан і тенденції їх розвитку, визначити вплив інтеграційних процесів та цифровізації, а також обґрунтувати перспективні напрями поглиблення двостороннього економічного співробітництва.

Характер викладу матеріалу та аргументованість зроблених висновків засвідчують високий рівень фахової підготовки О. І. Ізмайлова. Текст дисертації вдало ілюстровано таблицями, графічними матеріалами та схемами, що підсилюють сприйняття результатів дослідження. Сформульовані висновки та практичні рекомендації є логічними, узгоджуються зі змістом роботи та забезпечують повне досягнення поставленої мети й вирішення визначених дослідницьких завдань.

5. Основні наукові результати, одержані автором, та їх новизна.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем.

Конкретні наукові результати, що розкривають особистий внесок автора у розроблення досліджуваної проблеми, і характеризують наукову новизну роботи, полягають у наступному:

удосконалено:

– теоретико-методичний підхід до аналізу торговельно-економічних відносин України та Польщі в контексті євроінтеграції України, що є інструментом для оцінки асиметрії торгівлі, впливу зовнішніх загроз та потенціалу поглиблення торговельно-економічних відносин, вирізняється комплексністю, поєднуючи теоретичні (системний, інституційний, гео економічний) та емпіричні (економіко-математичні) елементи, забезпечуючи всебічний аналіз від історичних передумов до прогнозування майбутніх тенденцій, базується на інтеграції традиційних методів з авторськими удосконаленнями, адаптованими до сучасних геополітичних

реалій, забезпечуючи об'єктивну оцінку розвитку двосторонніх відносин та підвищуючи достовірність результатів дослідження;

– методологію оцінювання результатів торговельно-економічних відносин України та Польщі, що ґрунтується на комплексному системному аналізі динаміки, закономірностей соціально-економічного розвитку досліджуваних країн та їх порівнянні, з використанням багаторівневої системи показників (показників торговельної інтенсивності, структурних показників зовнішньої торгівлі, показників комплементарності торговельних структур, індикаторів умов торгівлі, інтегральних та індексних показників), і забезпечує більш глибокий аналіз економічної резильєнтності й потенціалу торговельно-економічної українсько-польської взаємодії;

– інструментарій моніторингу ефективності торговельно-економічних відносин України та Польщі шляхом створення і використання розширеної гравітаційної моделі через інтеграцію до класичної гравітаційної моделі нової змінної – дистанції конфліктів, як окремого значущого фактора, що кількісно враховує ризики в українсько-польській взаємодії (конкуренція в агропромисловому секторі та протекціоністські заходи; блокади кордонів та логістичні проблеми; політичні та інституційні напруження; структурні асиметрії та економічні ризики; вплив бойових дій) разом з політичною, економічною, культурною та комунікаційною дистанціями в єдиній розширеній специфікації, що дозволило виявити й обґрунтувати наявність парадоксу зростання обсягів торгівлі з Польщею, як з найближчим та найбільшим партнером, попри зменшення ВВП та обсягів виробництва в Україні внаслідок повномасштабної війни;

дістало подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат дослідження шляхом обґрунтування авторського визначення поняття «економічна інтеграція», що пропонується трактувати як керований державними інституціями та ринковими механізмами процес поглиблення взаємодії національних економік, який ґрунтується на поступовому усуненні дискримінаційних бар'єрів у торгівлі товарами й

послугами, а також на лібералізації руху факторів виробництва – капіталу, робочої сили, технологій і знань, що на відміну від існуючих акцентує увагу на поєднанні інституційного регулювання та ринкової самоорганізації, а також на багатовимірності інтеграційних процесів, що охоплюють не лише торговельні потоки, а й обмін знаннями, інноваціями та людським капіталом;

– класифікацію методичних підходів до дослідження торговельно-економічних відносин між країнами в умовах сучасних світових інтеграційних процесів, що поєднує теоретико-методологічні та інструментально-прикладні аспекти в єдину структуровану систему та дозволяє охопити весь спектр сучасних методів, враховуючи як кількісні, так і якісні складові в єдиній системі, дає можливість обґрунтування критеріїв вибору найбільш адекватних методів і моделей залежно від мети, об'єкта та контексту дослідження, створює методологічну основу для комплексного, багатоаспектного аналізу торговельно-економічних відносин між країнами світу, що дозволяє уникнути фрагментарності, підвищити достовірність наукових висновків та може бути використано як універсальна методологічна рамка для подальших досліджень торговельно-економічних відносин у глобальному та регіональному вимірах;

– концептуальну модель механізму поглиблення двосторонніх відносин України та Польщі в контексті євроінтеграції України, що передбачає формування комплексної системи взаємопов'язаних напрямів розвитку торговельно-економічних відносин, які охоплюють економічну, логістично-інфраструктурну, науково-інноваційну, енергетичну та інші сфери, з визначенням послідовності їх реалізації та очікуваних результатів, що на відміну від існуючих підходів, передбачає можливість як поетапного, так і комплексного застосування окремих інструментів поглиблення торговельно-економічних відносин, забезпечуючи їх самостійний вплив на розвиток двосторонніх відносин та створюючи синергійний ефект при одночасному їх впровадженні, що сприятиме стійкому економічному розвитку двох країн і прискоренню інтеграції України до спільного європейського ринку.

6. Дотримання академічної доброчесності.

На підставі вивчення тексту дисертації здобувача, наукових праць здобувача та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

7. Практичне значення отриманих результатів.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у тому, що викладені автором теоретичні та практичні рекомендації є базисом щодо подальшого розвитку двосторонніх економічних відносин між Україною та Польщею і можуть бути використані при розробці заходів торговельно-економічної політики обох країн. Наукові розробки, висновки і практичні рекомендації автора були використані: ТОВ «МК-ТЕРМО» (довідка №20/11 від 20.11.2025 року), Північним РЦ СФД (довідка № 733/01-09 від 26.11.2025 р.), Акціонерним товариством «Українська Оборонна Промисловість» ДП «Харківське конструкторське бюро з машинобудування імені О.О. Морозова» (довідка №1627/11/2025 від 27.11.2025 р.), а також Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна при викладанні дисциплін «Імперативи розвитку міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів», «Міжнародні економічні відносини в контексті глобальної цифровізації» (довідка №4001-33/18 від 06.11.2025 р.).

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Незважаючи на те, що дисертаційна робота виконана на достатньо високому рівні, є декілька зауважень та дискусійних положень, а саме:

1) дисертаційна робота вирізняється ґрунтовним аналізом торговельної складової українсько-польських відносин. Водночас, з огляду на авторське трактування торговельно-економічних відносин як системи, що охоплює не лише торговельні, а й інвестиційні та виробничо-економічні зв'язки, доцільним могло б бути більш детальне висвітлення інвестиційної

складової українсько-польського співробітництва. Зокрема, певний науковий інтерес становив би аналіз динаміки двосторонніх інвестиційних потоків, інвестиційної взаємозалежності та ролі польських інвестицій у процесах повоєнного відновлення й євроінтеграції України;

2) на с. 60-62 і рис. 1.5 простежуються окремі термінологічні та логіко-структурні неузгодженості щодо класифікації рівнів міжнародної економічної взаємодії. Зокрема, використання поняття «метарівень» для характеристики локальної взаємодії між підприємствами потребувало б додаткового теоретичного обґрунтування та узгодження із загальноприйнятими підходами у теорії міжнародних економічних відносин, де така взаємодія традиційно відноситься до мікрорівня. Крім того, у текстовому описі та авторській схемі, на наш погляд, не повною мірою узгоджено співвідношення мега-, макро-, мезо- та мікрорівнів транскордонної співпраці, а назва рис. 1.5 могла б бути більш коректно конкретизована з термінологічної точки зору;

3) пропозиція щодо створення дорожньої карти гармонізації договірної бази (с. 168) виглядає дещо декларативною. Бажано було б навести хоча б декілька прикладів конкретних «чітких індикаторів виконання» для таких стратегічних угод, як, наприклад, Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (АСАА);

4) підрозділ 3.1 містить значний обсяг аналітичного матеріалу та практичних пропозицій щодо стратегічних напрямів поглиблення українсько-польських торговельно-економічних відносин у процесі євроінтеграції України. Попри наявність у підрозділі 3.3 концептуальної моделі механізму поглиблення двосторонньої співпраці, для підвищення наочності та кращої структуризації матеріалу в межах підрозділу 3.1 доцільним могло б бути використання додаткової узагальнюючої схеми або систематизованого рисунка, який би відображав ключові стратегічні напрями, інструменти та рівні співпраці між Україною та Польщею.

Загалом зазначені зауваження не знижують загального рівня виконання дисертації й не ставлять під сумнів наукову добросовісність та цінність отриманих результатів. Вони відкривають перспективні напрями для подальших досліджень здобувача.

9. Загальні висновки щодо дисертаційної роботи.

Зміст дисертації засвідчує, що дисертація О. І. Ізмайлова є самостійною завершеною науковою роботою, в якій представлено авторське розв'язання окреслених завдань. Висловлені автором гіпотези, висновки, узагальнення підтверджуються отриманими результатами дослідження.

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (редакція від 01.01.2024 р.). Дисертація оформлена згідно з вимогами Наказу МОН України від 12.01.2017 р. № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 р.).

Вищезазначене дозволяє зробити висновок, що за своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Ізмайлова Олександра Ільдаровича «Розвиток торговельно-економічних відносин України та Республіки Польща в умовах євроінтеграції України» є завершеною самостійно виконаною науковою працею, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 29 Міжнародні відносини за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини.

Офіційний рецензент:

доцент ЗВО кафедри міжнародної економіки та світового господарства економічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, кандидат економічних наук, доцент

[Handwritten signature]
ЗАСВІДОУЄ
Підпис відділу
[Handwritten signature]

Марина ШУБА

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ

створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 08:44:32 04.06.2026

Назва файлу з підписом: Рецензія_Шуба_М.В. (Ізмайлов).pdf.asice

Розмір файлу з підписом: 918.2 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: Рецензія_Шуба_М.В. (Ізмайлов).pdf

Розмір файлу без підпису: 934.2 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: Шуба Марина Володимирівна

П.І.Б.: Шуба Марина Володимирівна

Країна: Україна

РНОКПП: 3231106727

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 08:44:17 04.06.2026

Сертифікат виданий: "Дія". Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг

Серійний номер: 514B5C86A1E5DA110400000005FB3D00CD12C805

Тип носія особистого ключа: ЗНКІ криптомодуль ІІТ Гряда-301

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Кваліфікований

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2026.04.06 13:00